

- Gyóri József: A mi ünnepünk.
- Hornyai László: „Itt az idő most, vagy soha!”
- Hajdú József: Márclusi eszme. (Vers.)
- Örök Ádám: Lelkemben... (Vers.)
- Bányai István: Magyarország szíve. (Vers.)
- Sinka Erzsébet: Versek.
- Csörsz Győző: Szabadság—szerelem.
- Gy. J.: Veres Péter köztünk járt.
- — Zászlófelszentelési beszéd. (Részletek.)
- Kasza József: Magyarság és szabadság.
- Elek Gyula: Ady és a szabadság.
- Gyóri József: Húsvéti mendikáns vers.
- —: Hóvirágcsokor.
- Gy. J.: Gyámszülőkké lettek a Főiskola diákjai
- Sinka Erzsébet: Márclius van.
- —: Hírek.
- —: Szerkesztői üzenetek.
- —: A centenáriumi ünnepek műsora.
(A borítólap belső oldalán)

SÁROSPATAKI IFJÚSÁGI KÖZLÖNY

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hónap 15.-én. Előfizetési ára: Egy évre 10 Ft, félévre 5 Ft. Egyes szám ára 1 forint. Szerkesztőség és kladóhivatal: Sárospatak, Főiskola.

Március 15-ének centenáriumai megünneplése

Sárospatak társadalma és a Főiskola egymással karöltve rendezik meg március 15-ének méltó megünneplését. A város Ifjúsági Negyvennyolcas Bizottsága falragaszok útján fogja értesíteni a közönséget a közös műsorról. Mivel az jelenleg végérvényesen még nincs összeállítva, így a műsornak csak azokat a részeit ismertetjük, melyekben közelebről vagyunk érintve.

Reggel 9 órakor istentisztelet lesz a templomban.

Istentisztelet után lesz a városi ifjúságnak ünnepélyes felvonulása, melyen a Főiskola ifjúsága is teljes számmal részt vesz. Ugyancsak d. e. lesz a különböző emléktáblák megkoszorúzása is.

Délután 3 órai kezdettel emlékönnepély a Mudrány teremben.

Este pontosan fél nyolc órakor kezdődik a városi Ifjúsági Negyvennyolcas Bizottság rendezésében a Főiskola ifjúságának ünnepi színelőadása a Mudrány teremben. Színre kerül Bányai István és Győri József:

Negyvennyolcas Pataki Diákok

c. történelmi színműve. Az előadás tiszta jövedelme hagyományosan a „Sárospataki Ifjúsági Közlöny“ költségeit fedezi. A jegyek ára előreláthatóan 4, 3, 1,50 és 1 forint lesz. Az itt felsorolt és a fel nem sorolt ünnepi alkalmakra is szeretettel hívunk és várunk mindenkit.

A Sárospataki Ifjúsági Közlöny munkatársai:

Társszerkesztők:

Felelős szerkesztő: **Győri József IV. éves th.**
Kasza József V. é. th., Juhász László VIII. o. g.-t., Tolvaj Bertalan V. é. tn. Hírvonatvezető: Hajdu József VIII. g.-t.
Kladóhivatali főnök: Soltész Gusztáv II. é. th.

A MI ÜNNEPÜNK

Tele van a lélek mondanivalóval, s mégis olyan nehéz megnyitni az ajkat, megragadni a tollat és elmondani, leírni mindazt, ami a nemzet nagy ünnepén forró erővel dagasztja a keblet. Akaratlanul is Vörösmarti szavai jutnak az eszembe: „Nem érez az, ki érez szavakkal mondatot“. Március 15-éről sok mindent elmondtak kerek száz esztendő alatt s talán legtöbbet beszélünk róla éppen a centenáriumi esztendőben. Százszor és ezerszer elismételjük a régi patinás szavakat. Száz év óta minden korszak és minden irányzat magáénak vallotta ezt az ünnepet és igyekezett kifejezni, hogy az ő lelkében milyen visszfényt vált ki a nagy magyar hajnalhasadás el nem szürkülő fénye. De mindent mégsem mondtak el róla. Sokkal nagyobb jelentőségű ez a nap számunkra, mintsem, hogy bármelyik letűnő korszak szemszögéből nézve kimerítően feltárhatnánk lényegét és jelentőségét.

És mégis újra meg újra megpróbáljuk kifejezni a kifejezhetetlent. Az egykor felzendült ünnepi himnusz és riadó-kiáltás a nemzet lelkében tovább hullámszik századokon át, hol halkabban, hol erősebben s száz év múlva, ma is így imádkozunk: „Isten áldd meg a magyart!“ S ma is, mintha először hallanánk, vádolón és mégis biztatón arcunkba vág a nemzeti lelkiismeret sürgető szava: „Talpra magyar, hív a haza!“ Sürget bennünket, hogy ne tespedjünk, ne bizalmatlankodjunk, hanem közös akarással ragadjuk meg népünk demokratikus felemelkedésének új lehetőségét. Nemzeti örökségünk kincsházájában ott mosolyog reánk nem csak sárguló papírlapra, hanem az egész nemzet lelkébe írva az akkor csírába szökkenő magyar demokratikus életrendszer első körvonalazása: a pesti márciusi ifjúság 12 pontja, amelynek egy része éppen a közelmúltban vált valósággá és vert gyökeret, a még meg nem valósult pontokat pedig, ha láthatatlan betűkkel is, de ma is zászlónkra írjuk és nem feledjük el. És, ha igaz az, hogy egy megposhadt, elavult társadalmat életképesse csak forradalom útján tehetünk, 1848 márciusa megtanított minket a legtisztább, a legjogosabb, a vér nélküli forradalomra. Az első március népe írtózott az ököljogtól és féltelenségtől. Ha egy nemzet szíve őszintén dobban meg, ez csak az életnek a dobbanása lehet. Ezért tudta a nagy márciusi gondolat a régi urakat és új szabadokat testvéreként egy nagy családba fűzni. Mert az egész magyarság őszinte ünnepe volt és az ma is.

A nemzet élete a történelemben folyik s az állandó változásban egymásba torkollik a múlt, jelen és jövő. Vannak korszakok, évek sőt napok, melyekben szinte ezerszeresen összesűrűsödik a történelem. Ilyen nap 1848 március 15.-e a magyar nemzet számára. Amikor száz éves távlatból visszatekintünk és lelkünkben visszhangot ébreszt az akkori szó, ezt jelenünkben, az adott körülmények között, a magunk módján tesszük, hogy a régi biztatásokat újra a szívünkbe vésve, indulhassunk tovább a magyar jövő

útján. Mit jelent március 15 a magyar nemzet múltjában, jelenében és jövőjében. Ezt nagyon sokan el fogják mondani a százéves évfordulón, én most a mi pataki márciusunkról szeretnék még szólni néhány szót.

Szeretném most leírni az Ifjúsági Közlöny lapjaira, minél bővebben, hogy miként ünnepelte meg a pataki Főiskola diáksága az 1848-as márciust. De pataki olvasóink részére ezt elmondjuk majd centenáriumi ünnepi szinelőadásunkon, ahol a mai pataki diákok, mint szerzők és szereplők megjelenítik a „Negyvennyolcas pataki diákok“ életét. Büszkék lehetünk arra, hogy nemcsak a saját szőlőjét megkapálni járt haza a pataki diák sereg, még Erdély bércsei közül is, hanem a nemzet szabadságának nagy harcában is kivette az őt megillető részt. A veres-sapkás emléktábla felállításával is irántuk érzett kegyeletünket fejezzük ki ebben az évben.

A magyar nép ünneplő milliói között mi is ünnepeünk. Örülünk azért, hogy népünk a száz éves évfordulóra olyan lehetőségek birtokába jutott, melyekkel, ha élni tud, rohamlépésekkel haladhat a szabadság, testvériség és egyenlőség eszményi állapota felé. De szemünkben megjelenik egy-egy fájó könnyesepp is. Mi tudjuk azt, mint ahogy minden magyar tudja hogy nemcsak ott ünnepelnek március 15.-én, ahol zászló loboghat és himnusz énekelhetünk. Sok magyar szemből bizonyosan peregni fog a könny, míg mi nótázunk és tánpera perdülünk s ki tudja, hogy melyikünké lesz az őszintébb és igazibb ünnep? Mert az ünneplés nemcsak annyiból áll, amit újságok megírnak, szónokok elmondanak és költők megénekelhetnek, hanem mint előbb is mondtuk, ennél sokkal több s lélektől lélekig való hullámmáztát nem akadályozhatják meg országhatárok, tengerek, vagy idegen föld mérhetetlenségei.

De még akkor is bízunk a jövőnkben, ha olykor könnytől csillan is meg a szemünk. Főiskolánk 400 éves múltja arra tanít, hogy ne féljen az tovább indulni, ki megragadta Isten kezét. Ujjászületni, tisztább néppé lenni, szabadságáért élni és halni tudó nemzedéket nevelni csak az Ő törvénye alapján lehet. De úgy aztán lehet. Az összes lehetőségeink között ez a legdrágább lehetőségünk. 1948 márciusán Istennek adunk hálát és az Ő segítségét kérve indulunk tovább a magyar nép békésebb, tisztább, munkásabb és igéretesebb, szabad jövődjé felé.

Győri József

„ITT AZ IDŐ MOST, VAGY SOHA!“

Mindenek előtt Francis Watson „Medici Katalin“ c. könyvéből jut eszembe egy verssor: „Én vagyok a halott s Ő az aki él...“ Petőfi örökké él a mi lelkünkben, nem lehet őt lelkéből kitörülni, elfelejteni egyetlen magyar ifjúnak sem. De nem is akarjuk. Március 15-ének méltó megünneplésekor minden szem rátekintsen. Apostol volt ő, aki életét adta hazájáért. Élt és meghalt érte. Ellenségei, akik „fogatlan kutya módjára csaholtak“, magyarságát vonták kétségbe. Lényegtelen. Petőfi tisztán áll előttünk, kinyújtott karja mutatja az utat. Most nézzük meg — vércseként kiragadva egy-egy részt, legalább madártávlatból — Petőfi szabadságeszméit.

Petőfinek a pusztá volt mindene. Lelke szabadon repdeshetett, mint ahogyan írja: *Föltreplők ekkor gondolatban... Túl a földön, felhők közelebe, s mosolyogva néz rám a Dunától a Tiszáig nyúló róna képe.* (Az Alföld) Csodálatosan szerette az Alföldet, a pusztát s ezen keresztül Hazánkat. *„Ha a föld Isten kalapja, Hazánk a bokréta rajta.“* Ezt a hazát szerette Ő, s azt akarta, hogy szabad legyen a nép, szabad legyen a nem-

zet. Előbb ugyan a „világszabadság“ jelszavát írta zászlajára, talán azzal a gondolattal, hogy ha minden nép szabad lesz, bizonyára a magyarnak is megadják szabadságát. Ám igaz, hogy nem lett szabad minden nép, de az is igaz, hogy ha szabad lett volna, a bécsi udvar akkor is vigyázott volna ránk. Petőfi hamar felismerte ezt s kiméletlenül, forradalmárhoz méltóan mutatott rá a nagy veszedelemre. („Mit nem beszél az a német...“)

A bécsi forradalom idején reménykedik. Reménykedve gondol arra, hogy a jó bécsiek elűzik a császárt; az lesz aztán a magyar Haza legnagyobb ünnepe. A reménylett öröm betölti egész lelkét, de ugyanakkor arra gondol, hogy a király szép szavára „vitam et sanguinem“-et kiált a nemzet. (Ne higyj magyar a németnek.) Nagy cél lebeg szeme előtt. A népek szabadságukért küzdenek, vívjuk ki magunk is! Gyalázatos a magyar név, sok szennyet kentek rá a századok... „Talpra magyar, hí a Haza! Itt az idő most, vagy soha!“ — harsog bele az emberek lelkébe a múzeum lépcsőjéről örökké élő „Nemzeti dal“-a,

Csakhamar elmúlik az ünnep, de nincs többé megállás. Erről a bécsi udvar is gondoskodik. Uszítja a nemzetiségeket. Petőfi most már teljesen Zrinyivé acélosodott s küzd rendületlenül „nem a haza ellen, csak a király ellen“ (Vérmező). Amikor a király nem akarta a had- és pénzügyet a minisztérium kezébe adni, a Nemzeti Múzeum előtt elszavalta a „Királyokhoz“ c. versét. Csodálatos, hogy milyen mérsékelt hangú ez a költemény. Egyszerűen csak megállapítja a valóságot: „Bármit mond a szemtelen hízelgés, Nincsen többé szeretett király“.

Megindul a szabadságharc. A Kárpátoktól le az al-Dundig Egy bőszt üvöltés, egy vad zivatar! Szétszórt hajával, véres homlokával, Áll a viharban maga a magyar. ... Európa csendes, újra csendes, Elzúgtak forradalmi...“ A maroknyi magyar egyedül áll a viharban, nincsen semmi támasza... „De hát kétségbe kell-e esnünk, Hát búsuljon-e emiatt? Ellenkezőleg, óh hon, inkább Ez légyen ami lelket ad“. Hitte, hogy megnyerik a szabadságharcot. Ha el esik, nem bánja, ámbár bizakodóan írja: „Tudom, hogy a golyó nekem nem vét, Tudom, hogy a sors őrít engemet, Hogy engemet megölni nem lehet...“ Talán ezt maga sem hitte.

Petőfi nem volt politikus és így — mondhatnám — szépítés nélkül már 48 ban felismerte a helyzetet. „Hol lesz az új Mohács? ahol megint lemegy Majd a haza napja... Fessük zászlóinkat fekete-pirosra, Mert a gyász és vér lesz a magyar nemzet sorsa.“ Nemsokára elkövetkezett a szörnyű idő... Hiába írja lelkesítő verseit, minden felé „vesztett esaták, csúfos futások“.

A jóslat beteljesül... 1849. július 31. Kívánta a dicső halált — elérte. Jobb is, hogy nem érte meg a gyász napját. Mit csinált volna ő, amikor a legkeményebb katonánk — Görgey — is sírva hajtotta fejét lova nyakára.

“...De nyugszik immár csöndes rög alatt.

Nem bántja többé az Egy gondolat...“ (Arany János)

Hornyai László

Minden olvasónknak: A Tájékoztatóügyi Minisztériumtól lapzárlta után érkezett az értesítés, hogy papírhiány miatt lapunkat önálló lapként nem engedélyezhetik tovább, de ajánlják a Sárospataki Ref. Lapokba való beolvadásunkat. A kérdés jelenleg függőben van.

Márciusi eszme

Ezer esztendő harcos nemzedéke,
Benned látta mindig a sorsát.
Jöjj újra hát szívünk reménye
S kacagjon a gyávák szemébe
Forradalmas orcád!

Felejtsd a multat. (Nemes kardod
Kányszor kenték be véres kezek.)
Újult erővel kezd a harcod!
Szomorúak a magyar arcok,
Es fájnak a sebek...

Árvák vagyunk, de romok között
Újraéled életünk sora...
Békességet, sok-sok örömet
Telentsen szent, hódító jöttöd,
Márciusi csoda...

Lásd, itt a Kárpátok tövében,
Összetörve bár, mégis élünk...
Maradj e holt szívek völgyében,
Kívátásod szent köntösében,
Száz éves vezérünk!

Te vagy a szívünk lüktetése,
Szomorú télre örök mosoly.
Nagy a mi bűnünk büntetése!
De hisszük harcunk hú testvére,
Hogy új tavaszt hozol...

Hajdú József

Magyarország szíve

Vállvonogatós nagy magyar testben
hajnal előtti
alkony után
időtlen estben
dobban, dobban, dobban a szív.

Két kamrácskában könny-mosoly borok
Alpár előtti
Párizs utáni
vér ital forog
s dobban, dobban, dobban a szív.

Zemplén kamrácska ér seprűivel
Borsi előtti
Monok utáni
kellő vért szív fel
nagyot dobban akkor a szív.

Patak kamrácska, a táltos szószék
Borsi előtti
Monok utáni
kellő vért szórt szét
akkor nagyot dobban a szív.

A nem fáradt szív dobban, dalolgat
Tisza előtti
Duna utáni
szomjas tagoknak
dobban, dobban, dobban a szív.

Vállvonogatós nagy magyar testben
hajnal előtti
alkony utáni
időtlen estben
dobban, dobban, dobban a szív.

BÁNYAY ISTVÁN

Lelkemben...

Lelkemben tavaszi muzsika szárnyal,
Szívemben éhes, ilhégő vágygal
Nyugtalankodom.

Messzire szállnék, mint az álom
S porosan, fázva, ólom lábon
Hazajönnék.

Ajkamon édes bizsergést érzek,
Agyamban vörös, bódító képek
Száguldanak.

Dús hajú lányok tejpuha bőre
Úz a tavaszba, messze mezőre;
Csókjalkért.

Fükküdlök előttem szellden arcod,
S szent epedéssel állok a harcot,
Aranyvirág.

„Lányok, lányok“ dalolom.

Lábam fáradtan plhen a széken.
Veszem a papírt, ceruzát s szépen
Versei frok boldogan.

Örök Ádám

Vízcsepp

Vízcsepp ült egy sötétzöld levélen,
S kacagva jött a napsugár.
És a vízcsepp csillogott kevélyen,
Nem sejtette, hogy ez a fény
Számára a halál.

Köd, fény

Ha az őszi köd szürkén eltakar,
Úgy lál az élet és minden.
Nappényt akarok, fényre szomjazom,
Szeretnék messze menni innen.

És ha elérem az álomvárost.
Ahol a forró nyár déli napja éget
Úgy bánt a fény! Úgy szeretném
Visszahívni a szürkeséget.

Sinka Erzsébet

SZABADSÁG — SZERELEM

E kettő nélkül nincs kibontakozó, alkotó, termékeny élet. Mind a kettőnek meleg fészke a szív. Éppen ezért drága kincs kell legyen minden ember számára. Nem véletlen, hogy a legforróbb magyar élet emberének, Petőfi Sándornak lett e két szó életét megpecsételő igenné.

Szabadság, szerelem!

A szabadság világot a haza éjében, melynek fénye mellett a jövője felől olvashat minden nemzet. Kibírhatatlan a mindenre sötét leplet borító, bizonytalanságban marasztó rabélet! Rettenetes lehetett háromszáz éven keresztül elrabolt szabadsággal élni egészen a száz év előtti tavaszig. Ezen a tavaszon, ebben a hazában a szabadság tüzetől megfényesedett keblek világában felismerte, szívére ölelte ez a nép elrabolt kincsét, drága szerelmét, szabadságát. Vérrel, könnyel, harccal jegyezte el magát ez a nemzet a szabadság vőlegényévé. Most értem meg — ma amikor a szabadság szele a mi nemzedékünk korát átjárta — nemcsak az eszemmel, de a szívemmel is, hogy akkor száz év előtt miért tudta ez a nép — a szabadságot csak álmodni tudó — mintegy rettenetes valóságra felrázott büszke királyfi a szabadságáért piros vérét, fekete földbe pazarolni. Annak a szívnek kiömlő vére mondja ezt el a legmélyebben, legőszintébben, aki együtt tud vallani a szabadsádságról, szerelemről, Petőfi Sándoré.

A szerelemért kész feláldozni az életet. Azt gondolnánk — ha csupán eddig szólna a vallomás —, hogy a szabadságért nincs mit áldoznia. Két érzés feszíti, repeszi az ifjú kebelt. Mit ér az egyik, mit a másik? Erre lehet felelni nagyon sokszínűen. Lehet a szerelem viruló élet, lehet a szerelem kemény, vasrácsos börtön, de a szabadságért lehet szerelmet áldozni. Mert életet áldozni a szabadságért a legnagyobb szerelem. Szendrei Julia tudja — amint írja naplójában —, hogy ez a két érzés nagy viadalt végez a költő szívében. Ő félti a szerelmet. Ő látja, Ő érzi, hogy a szabadság élése döntőbb vágy Petőfi szívében. Mert a költő szerint az élet, méginkább a szerelemmel megtelt élet csak szabadságban élhet. Szendrei Julia nem tudja megoldani, egymás mellett hagyni ezt a két vágyat. Petőfi halálával oldotta ezt meg. Élesett, élete mult, szerelme mult a szabadságért vívott csatában. Mintha Ő sem oldotta volna meg?!

És mégis van megoldás! Egyedüli! Itt mind a kettő: szabadság, szerelem elfér egymás mellett: a golgotai kereszt tövében. Sőt itt nem is létezhet egyik a másik nélkül. Mert ez a hely a világ világossága Krisztus által, ahonnan táplálkozik az igazi szabadság és a tiszta szerelem. Szabad nekem, Neked, ennek a népnek megállani, letelepedni ezen a március tizenötödikén a kereszt alatt, ahol kibeszélhetetlen szerelemnek lehetünk drága edényévé. S az, aki ily nagy szerelmében vállalta értünk a halált, feltámadásával az élet szabadságának hirdetőjévé és ajándékozójává lett minden kereszt és sírhant felett. Mert rettenetes ragságban lenni, rettenetes nem szeretni, nem szerettetni.

Szabadság, szerelem Isten nélkül átokká torzul, Isten kezéből leggazdagabb áldás!

(Sárospatak, 1948. március hó.)

Veres Péter köztünk járt

Először 1942-ben járt itt. Most is kedélyesen emlékezett vissza rá. Az imaterem teljesen megtelt, hogy meghallgassuk előadását „A parasztság sorskérdései”-ről. Meglepő volt az a reális, minden ideológiától mentes tisztánlátás, amellyel, mint jó orvos a helyes diagnózist, feltárta a magyar föld népének átmenetileg súlyos, de mégsem reménytelen állapotát. Ő legégetőbb kérdésnek tekinti az elavult és sovány jövedelmű termelési ágak és módok helyett az egyes tájaknak megfelelő termelési ágak meghonosítását.

Délután a teológus ifjúság vendége volt. Itt kérdéseinkre felelt szeretettel és hozzáértéssel. Különösen érdekes volt az a tanácsa, hogy a nép jövő vezetőinek a metafizikai alázat mellett roppant nagy szükségük van a szociológiai alázatra. Hadd idézzünk pár sort a szomszéd népekkel való viszonyunkról alkotott véleményéből: „A parasztlak egyetértése nélkül nem sokat ér a papiros — külpolitikai barátkozás. A hengegő magyarkodást hagyjuk el. Emberséget csak emberségért kaphatunk”. Köszönjük az őszinte szavakat, a tapasztalt fő és népéért égő lélek komoly tanácsát. A XC. szoltárt pedig szeretnénk minél előbb, közös kívánatra újra együtt énekelni.

Gy. J.

A nemzeti őrsereg zászlója felszentelésekor elmondott beszéd

(Részletek)

Háromszázados halálból támadtunk fel. Háromszáz éve, hogy kitépett a nemzeti lobogó kezeinkből. Nézzétek azt a nemzeti zászlót: háromszáz éve, hogy nem látta a magyar. Háromszáz éve, hazánkban hazátlan vándorok, idegen hatalom zsoldosai és megigázott rabszolgák vagyunk.

De kezünkben van immár a háromszínű nemzeti lobogó.

Tudjátok-e, miért leng oly diadalmasan? Őseink szellemei elhagyták örömlükben az eget s rojtjait ók csókolgatják. S az ihletés, az a titkos hevílet, melyet érzünk, az ő láthatatlan ölelésüktől van.

Tizenötmillió szabad polgar! S ennek minden ép erejű tagja fegyverbe öltözve, oly ország, melynek láttára lehetetlen, hogy Isten ajkára öröm, mosoly ne üljön. A honfi óltalmazza igazán a hazát. A zsoldos csak vak esz-köz a buta hatalom kezében. Őt semmi lánc nem köti a hazához. Egy intésre egyformán konczolja fel a hazafit, mint az idegen ellenséget. Nem így a honfiakból alakuló nemzeti őrsereg. Neki ezer szállakkal van szíve szöve a hazához. Szent előtte a föld, hol elsőbben látta meg a napot, hol a hajnalló gyermekkor és a tavaszló ifjúság elfutott felette, hol szíve hurjain elsőbben verték a szerelem tündérujjai a boldogság harmoniáját, hol a kedves leány néma olvadással elsőbben simult keblére, hol a szülők, testvérek, jó emberek édes koszorúja ragyog, s hol a megszentelt sírhantok állanak, melyek az ősök porait takarják.

Óh jertek, ihlessük lelkeinkkel azon szent zászlót és hullassuk rá a hazafiság szent örökönyzeit. Esküdjünk meg erre az ünnepélyes pillanatra. Esküszünk! Éljen a felséges magyar nemzet! Éljen a szabadság, egyenlőség, testvériség és az ezen alapuló alkotmány!

Éljen a törvényes magyar király és addig éljen, míg a honnak él.

Magyaroknak Istene, áldd meg e hazát, feltámadása reggelén, örök fényvel és dicsőséggel.

(Kótlár című 1844-ben keletkezett kézirat-gyűjteményből.)

Magyarság ^{ÉS} Szabadság

Szabadság! Szép, tiszta szó, ajkára veheti mindenki s azt magyarázhat beléjé, ami neki tetszik. Kevés fogalommal történt annyi visszaélés az idők során, mint ezzel a nagy eszmével.

A történelem folyamán a nagy fogalmak folytonosan alakulnak, formálódnak. Más volt az a szabadság, amelyért Anglia polgársága vívta parlamenti harcát a Stuartokkal és más az a libertás, amely Rákóczi zászlaján lobogott. Más amiért a lengyel nemesek hevültek és más, amiért talpraugrott 1848-ban a magyar márciusi ifjúság. Mégis túl az egymást váltó korszakok századokba nyúló távolságain s túl az emberiség történelmi sorsának hullámzásain, mégis van egy nagy eszmei közösség s ez az, amiért az ember mindég követelte és értékelte a szabadságot: a léleknek az az olthatatlan vágyakozása, hogy mentes legyen minden illetéktelen megkötöttség bilincsetől. Örök és elpusztíthatatlan az a vágy és követelés, hogy az emberi akaratot földi hatalmasságok meg ne szegyenítsék, semmiféle erőszak azon keresztül ne gázolhasson.

A szabadság igazi értelmében nem azt jelenti, hogy az ember minden korlát nélkül fejtsse ki szándékait és cselekedeteit. Ez ostoba szabadosság volna, amely romlásba vinne egyént és nemzetet. Az ember soha nem teheti túl magát azokon a kötelekeken, amelyeket az isteni rendelés, az erkölcsi világrend, az emberi közösség és a társadalom előír és megkövetel. De éppen ezért, mert a szabadsággal szemben nagy kötelezettségeket vállalunk, mindenki megkövetelheti mindenkitől, hogy tiszteletben tartsák és féltve őrizzék az emberi méltóság e nagy zálogát.

Igy megkövetelheti a szabadságot minden magyar is, elsősorban pedig itt benn a saját országában. A politikai szabadságjogok oly mélyen gyökeresnek a magyar történelem ősi talajában, annyira összeforrottak ennek a nemzetnek egész fejlődésével, annyi harc, annyi vér, annyi áldozat, annyi becsület szentelte meg ezeket a szabadságjogokat, hogy azt tisztelnie kell kicsinynek és nagyoknak egyaránt. Senki azt büntetés nélkül meg nem sértetheti, senki azt felelősség nélkül meg nem támadhatja.

Ez az év és benne a március 15-e a magyarság öntudatraébredésének, elpusztíthatatlan életerejének s minden önkény, minden bilincs, minden illetéktelen kényszer, minden jogtalan megkötöttség ellen való örök harcának jelképe. A mi szabadságunk, amiért szenvedtünk s amelyért rajongunk ma is, nem az egyesek kiváltsága, nem is egy társadalmi osztályé, hanem az egész nemzet joga és legdrágább kincse.

A magyar, szabadságra termett nemzet, amely e nélkül nem tud élni. Mi a szabadságot akarjuk, mert méltók vagyunk rá, mert akarunk és tudunk is vele élni és nem kívánunk semmi olyan áramlatot és befolyást, ami ebből az igazi szabadságból egy jottányit is el akarja venni. Mi és, méginkább az utánunk következő nemzedék nem olyan szabadságot kívánunk, ahol az erősebb elpusztíthatja a gyöngét, ahol a kizsákmányolás szabadosan garázdálkodik, vagy amely a közösség ellen való izgatást, az állami és nemzeti kötelekek ellen való rendbontást lehetővé teszi, hanem azt a szabadságot akarjuk, mely életet ad, igazságot hoz és egyenlőséget teremt. *K. J.*

Múlt, jelen, jövő. A múlt a történeté, a miénk csak a jelen, a jövőt — amennyiben emberektől függ — veszély fenyegeti. (Eötvös J.)

ADY és a SZABADSÁG

Nemzeti életünkben a Gondviselés mindig adott látnokokat, akik felmérték és látták a jövőt. Ezek érezték meg, hogy az omladozó világ hátteréből új világ körvonalai domborodnak ki és dalaikkal egyrészt formálták, másrészt megvilágították a jövőt.

A magyar vajúdás forráspontján indul és bontakozik ki Ady Endre pályafutása. Az élet telített körülötte társadalmi és szellemi feszültséggel. Kortársai között nem volt senki, aki hasonló teljességgel megélte is kifejezte volna azt ami lelkében izzott és kirobbanni készült. Ady hamarérző és hamar szenvedő lelket hozott magával és hogy azzá tudott lenni, aki, nagyban befolyásolja származása is. „Partiumból jöttem. Kálvinista familiából.“ Vele született kálvinizmusa végigkíséri életén, úgy hogy Ady kálvinizmusa világnézetet jelent. Ennek a világnézetnek legfontosabb eleme, a szabadságszeretet, magyarszelleme haladás, demokratikus magatartás. Ady kálvinizmusán ne értsünk felekezetiiséget. Részére a protestantizmus nem tökéletesség, nem ideál „de a protestantizmusban diadalt ült a magyar fajta legbecsesebb hajlandósága, a szabadságra és a haladásra törekvés“. Szabadságszeretete, magyarsága, istenélménye a kálvinizmus révén kapcsolódik egészen sajátos módon lelkében és költészetében.

Ady szabadságszeretete nyilvánul meg, mikor harcra ösztökél a belső ellenség ellen: „Aki ellensége a haladásnak, az emberi szellem feltétlen szabadságának, hazaáruló, ha nem is tesz egyebet, mint a nemzeti himnuszt énekl“. Ady önmarcangolásában mint vészharang így kiált fel: „Kossuth népe, Petőfi népe: Ma március van, ha tudod“. Ady is, mint Petőfi a régi magyarságra hivatkozik. Ady 1848-at költögeti, Tánacsicsot ébresztgeti, Petőfit hívja tanúul, Dózsát meg Esze Tamást, a népmozgalmak és szabadságharcok hőseit. A magyar népnek két ilyen szabadság tüzetől hajtott költője van: Ady és Petőfi. Hangjukat is és szellemüket is a szabadság eszméje, a demokratikus népforradalom határozza meg. Ady Endre jellemzően olvasztja össze a márciusokat és a májusokat. A magyar márciusok a magyar májusok egyéolvasztásával érzékelteti, hogy a május a szabadság szimbóluma, folytatója és megtestesítője annak, amit a márciusok kezdtek el.

Ady Endrében teljesedett ki az új idők legegyetemesebb hatású, legnélkülözhetetlenebb írója és emelkedett a XX. sz. legnagyobb magyar költői légelméjévé, legemberebb emberévé. Az örökké élő Ady még ma is hirdeti az új idők forradalmát, a kérlelhetetlen harcot az elnyomott társadalmi osztályok és népek felszabadításáért, az élet anyagi, szellemi javiban való részesítést.

1948-ban illő, hogy méltó értékelésre találjon és Kossuthnal, Petőfivel együtt ünnepeljük.

Elek Gyula.

Húsvéti mendikáns vers

Húsvétkor újra elindulnak a legátusokkal együtt a mendikánsok is, hogy vigyék a gyülekezetek népéhez a húsvéti örömhírt. Sok ezer református családnál felhangzik ilyenkor a mendikánsok ünnepi verse:

Zendüljön ma hálaének,
Forró imánk égre szálljon.
Örvendjen a boldog lélek,
Mert a sírba rejtett élet
Diadalt vett a halálon.

Angyali szó hallatára
Könnyes arcon öröm támad,
Nagypénteki sötét gyászba
Feltámadás fénye árad.
Amint felzeng a dicséret,
Isten-áldás, boldog élet
Töltse be e kedves házat!

Győri József

Hóvirágcsokor

A versírás vágya nemcsak az öregebb diákokat lelkesíti. Mint ahogy egy március táján a piciny hóvirágok előre jelzik, hogy utánuk tavasz és nyár jön tele virágdísszel és illattal, ugyanúgy megszületnek a gyermek — és serdülőkori versek, hirdetvén, hogy költőkből mindig lesz utánpótlás, míg ifjak élnek a földön. Kóstolólul közlünk itt néhány részletet a hozzánk beadott versekből.

Isten szeretete.

Nézd, nézd, mint tekint feléd,
Reánk függeszti nagy szemét;
Az ég mennyezetét.

Igen, Ó az ki szemmel tart,
Ki öröktől fogva szeret
S szeretni fog örökké.

A. Nagy Lajos IV. b.

Nézz a Golgotára!

Nézz fel a nagy hegyre, Golgota hegyére,
Ott kínozzák Jézust, keresztre feszítve.
Bántják, szidalmazták s nem gondolnak arra;
Csak segített, jót tett, míg a földön jára.

*

Befejezte éltét, elsötétült az Ég,
Gonosz ellenségi megrettenve nézték.
Bizony, Úrnak Fia, kit mi megkínnoztunk.
Sötétség körültünk, földrengés alattunk.

Fodor József ált. i. VII. b.

Fel, Jézus nyomába!

Nézzél, óh nézz széjjel e földi világha,
Minden a jóságos Isten alkotása.
Örömmel adjunk hát Istennek hálákat
És sok tiszteletet az Ó szent Fiának.

*

Ne vessz, óh ne vessz el a bűn fertőjében,
Vár reád Krisztus a hívők seregében.
Mert Isten is örül Hozzá térésednek,
Ézért szent Igéjét, óh ember, ne vesd meg!

Fekete Zoltán ált. i. VII. á.

Ezek a szemelvények nemcsak a kifejlődni vágyó tehetség csiráit mutatják, hanem megkapóan sugározzák íróik — hisszük őszinte — istenhitét sőt Krisztus-élményét. Minden előzetes szándék nélkül utólag vittük észre, hogy e szemelvények mindegyike a nézésre való felszólítással kezdődik. A serdülő ifjúság nézni, látni vágyik. A szeme, a füle, a lelke móhon szomjazza mind azt, ami szép, jó és szent. Nyiljatok, drága hóvirágok!

Gyámszülőkké lettek a Főiskola diákjai

Még karácsony előtt felvetődött a gondolat, hogy a teológusok fogadjanak örökbe egy kis árvát az erdőbényei árvaház lakói közül. Szándékunkat megírtuk özv. Danyi Józsefnek, az árvaház vezetőjének és ő ajánlott egy fiúcskát, örömmel fogadván kezdeményezésünket. A kisiút Kiss Sándornak hívják, 1937-ben született. Jeles tanuló. Édesapja 5 éve fogoly és nincs hír róla. Első elemista öccse is itt van az árvaházban. Nemcsak a teológusok, hanem a többi diákok is örömmel és felelősséggel tették magukévá az ügyet és karácsonyra a bibliakörök és vasárnapi iskola egyszeri perselypénze eredményét: 50 forintot már el is küldhettünk részére, iránta való szeretetünk gyümölcsképen. Születésnapjára szintén segítettük tőlünk telhetőleg: 47 Ft és különböző ajándéktárgyak elküldésével. Tekintsük őt mindnyájan testvérünknek. Áldozatkészségünk szegénységünkben is lelkünk gazdagságát méri meg. A mi Urunk mondotta: „Aki befogad egyet e kicsinyek közül, engem fogad be.“

Gy. J.

M á r c i u s v a n

*A tavaszt egyedül várom,
Csak nekem süt a napsugár,
Az utakat egyedül járom.*

*A szívemben ha néha dal zendül,
Az is mindég csak szomorú.
Nem jó ilyenkor egyedül!*

*Tavasszal zsong a levegő,
Mindenhol zsendül az élet.
Csordulásig megtelt a szívem,
A március csupa ígéret!*

*Szabadság, szerelem jöjjetek végre!
Szívemben dobban a vágy.
Ez márciusnak lázító zenéje,
Indulót csilingel a hóvirág.*

*Szeretném megtartatani a tavaszt,
Nem bánom, hogy elmúlt a tél.
Vágyva nézem fönn a kék eget,
S úgy simogat a tavaszi szél...!*

Sinka Erzsébet lic. III. o. t.

HIREINK

Kedves Olvasóinknak Istentől megáldott, boldog húsvéti ünnepeket kívánunk.

Január 7-én volt a Népőiskola megnyitása. Az ország különböző részeiből mintegy 25 fiú jött főiskolánkba, hogy nemesítő tanulmányokkal térjenek majd vissza falvaikba. A tanfolyam február 27-én fejeződött be. Március 2-án pedig a leánynép-
főiskola kezdődött meg.

Péter János miniszteri osztálytanácsos, a köztársasági elnök irodavezetője január 19-én főiskolánk vendége volt.

A „Péntek Esték“-et gimnáziumunk tanári kara az idén is megrendezte. A tárgykör az 1848—49-es szabadságharc volt, melyet az előadók — dr. Orbán István, dr. Gulyás József, Novák Sándor, Hazagh Mihály, Demeter Gyula — külpolitikai szemlélet, iskolánkkal való kapcsolat, hadá-

Szerkesztői üzenetek:

Sarkadi Nagy Antal, Szabolcsveresmart. Örülünk, hogy örömet szerezhettünk. 40 éves lelkési szolgálata alkalmából Isten áldását kérjük további szolgálatára.

Süvegés Róza, Kisujszállás. Köszönjük kedves sorait. Kérését, bár szeretnénk, de mégsem teljesíthetjük, mert a múlt évi elektíós versből a szerzőnek is csak egyetlen példány maradt.

Urbán József, Megyaszó. Soraidat köszönöm. Cserébe küldöm névnapi jókívánásaimat.

Liliom Jeliye. Versét helyszüke miatt nem közölhetjük. Szeretnénk e versek test-

szati megmozdulások, angolszász viszony és az irodalom szemszögéből világították meg.

Illyés Gyula író január 25-én főiskolánk Imatermében a népi írókról beszélt az ifjúságnak. Utána a feltett kérdésekre válaszolt az író.

Zatskó Gyula főigazgatóhelyettes március 1—4-ig meglátogatta főiskolánkat.

A húsvéti szünet a gimnáziumban március 24—31-ig lesz.

Tusa Erzsébet zongoraművésznő nagy-sikerű hangversenyt adott március 4-én az Imateremben, a Vöröskereszt rendezésében.

Csendesnapok a teológián. A II. félévi csendesnapok a gimnáziumban február 9—10-én, a teológián 16—17-én, a tanítóképzőben 21—22-én voltak. A teológiai csendesnapokon nagy áldást jelentett Bodoky Richárd és Csomasz Tóth Kálmán ittléte, akik a diakonia és az énekreform kérdéseiről tájékoztattak bennünket.

Hromatka cseh protestáns teológiai professzor látta meg főiskolánkat február 20-án. Nagyon értékes volt „Comenius teológiája“ című előadása.

véreit is olvasni. Valószínűleg találunk közöttük egészen jókat is.

Csombók Mihály, Cigánd. Versedből szerrettünk volna legalább részleteket közölni, de helyszüke miatt nem tehetjük, azonban számontartjuk.

Mozi műsor: A Rákóczi mozgó márc. 10—11-én a „Gibraltár“ c. filmet adja, márc. 13—14—15-én pedig a „Casablanca“ c. filmet.

„Hópihék“ szerzője. Versedből megtanultuk, hogy hogyan nem kell verset írni. Érdekesen vegyíted a jól rimelő és a teljesen rímtelen sorokat.